

Висновки. Охорона здоров'я є одним із багатьох чинників покращення громадського здоров'я в Україні, що сприяє розумінню сутності здоров'я та суміжних з ним понять ролі медико-біологічного регулювання людсько розвитку. Це дозволить більш адекватно й продуктивно їх розглянути у наукових знаннях та дозволить розробляти стратегію і тактику здоров'я, збереження людини в сучасних екологічних і соціально-економічних умовах.

Список літератури

1. Бамбурак Н.М. Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві / Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 жовтня 2017 року) /Н. М. Бамбурак. — Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2017. — 400 с.
2. Бойчук Ю.Д., Солошенко Е.М., Ніколенко Є.Я., Савченко В.М. Основи екології людини: навч. посіб. / за ред. проф. Е.М. Солошенко. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. – 546 с.
3. Долинський Б. Т. Визначення сутності поняття «здоров'я» та його роль у професійній діяльності вчителя початкової школи // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.; гол. ред. Носко М. О. Чернігів: ЧНПУ, 2016. – Вип. 136. – 256 с. – С. 63–67.
4. Гніда Т.Б. Профілактика професійного вигорання у педагогів як фактор їхнього психічного здоров'я. Основи здоров'я. 2015. № 3. С. 23–27.
5. Матвієнко О. Культура здоров'я та синдром психоемоційного «вигорання»: стратегія і тактика подолання, – Харків: ХНМУ, 2023. / URL: <http://www.personal.in.ua>
6. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій : психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук ; за ред. Л. М. Карамушки. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
7. Біда, О. А., Шевченко, О. В., Кучай, О. В. Підготовка фахівців з фізичної культури до формування здорового способу життя засобами здоров'язбережувальних технологій. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки, 2019. 2(65), 21-25.

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ ЯК ЗАПОРУКА ЕКОЛОГІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Лихошвай А.Г.

Комунальний заклад «Полтавський міський багатопрофільний ліцей №1
ім. І. П. Котляревського Полтавської міської ради Полтавської області»
м. Полтава

Висока якість питної води гарантує людині здоров'я. Та, на жаль, бурхливий розвиток виробництва, поява і розвиток великих міст та інші процеси вкрай негативно відбиваються на природному середовищі проживання людини. Відбувається забруднення питної води, що призводить до її нестачі. Постає питання про те, звідки брати у великих обсягах чисту й безпечну в усіх відношеннях питну воду. А відновлення систем водопостачання і очищення води є пріоритетом, оскільки вода відіграє ключову роль у попередженні поширення захворювань та підтримці гігієни. Надання доступу до чистої води допомагає зменшити ризик виникнення епідемій та забезпечує належні умови для відновлення економіки та соціального розвитку [2].

Особливо гострою ця проблема є для сільської місцевості, оскільки тут основним джерелом водопостачання і надалі залишаються колодязі та поверхневі води. Така вода найдоступніша, але її якість істотно страждає через забруднення, що, у свою чергу, негативно впливає на здоров'я людини.

Варто також зазначити, що у лютому 2022 року Верховна Рада України прийняла законопроект «Про Загальнодержавну цільову програму «Питна вода України» на 2022-2026 роки». Вона передбачає будівництво і реконструкцію мереж водопостачання та водовідведення, водозабірних споруд, водопровідних очисних споруд, базових лабораторій контролю якості питної води, стічних вод та оснащення їх сучасним контрольно-аналітичним обладнанням тощо [4].

Вода питна, призначена для споживання людиною, – вода, склад якої за органолептичними, фізико-хімічними, мікробіологічними, паразитологічними та радіаційними показниками відповідає вимогам державних стандартів та санітарного законодавства (з водопроводу – водопровідна, фасована, з бюветів, пунктів розливу, шахтних колодязів та каптажів джерел), призначена для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб населення, а також для виробництва продукції, що потребує використання питної води.

На основі численних наукових досліджень та спостережень сучасна гігієнічна наука сформулювала чіткі вимоги до якості питної води. Існують спеціальні міжнародні, регіональні і державні стандарти, в яких викладено ці вимоги.

На сьогодні серед наукових організацій дослідженнями фізичних, хімічних, інформаційних, біоенергетичних характеристик питної води в нашій країні активно займається науково-технічний центр Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України разом із Українським інститутом екології людини [2,5].

Якість води також регламентується Міжнародним стандартом на питну воду, прийнятим Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) в 1993 році. А в Європейському Союзі діє Директива Ради 98/83/ЄС «Про якість води, призначеної для споживання людиною» від 3.11.1998 р. Враховуючи важливість водних ресурсів у розвитку економічної діяльності та соціального добробуту, Генеральною Асамблеєю в 1993 році оголошено 22 березня кожного року Всесвітнім днем водних ресурсів [1].

В Україні розроблено Національний стандарт «Вода питна. Вимоги та методи контролювання якості. ДСТУ 7525:2014» спільно з технічним комітетом «Якість питної води», Інститутом колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України, Академією медичних наук України, Інститутом екогігієни та токсикології ім. Л. І. Медведя та іншими. Цей стандарт набув чинності наказом Мінекономрозвитку України від 23 жовтня 2014 р. №1257. Стандарт поширюється на воду питну централізованого й нецентралізованого водопостачання [2]. У цьому стандарті реалізовано норми Закону України «Про питну воду, водопостачання та водовідведення», ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» від 12 травня 2010 р. (із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2011 року № 505), основні вимоги Директиви Ради Європейського Союзу № 98/83 ЄС від 03.11.1998 р. «Про якість води, призначеної для споживання людиною», Керівних принципів забезпечення якості питної води ВООЗ від 2011 р. [1, 5]

Законом України «Про забезпечення санітарного та протиепідемічного благополуччя населення» (ст.18), Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст.30) на органи місцевого самоврядування покладені повноваження щодо здійснення контролю та визначена відповідальність за якість питної води, що подається населенню [3].

За органолептичними показниками і хімічними показниками якості, що впливають на органолептичні властивості, питна вода має відповідати нормативам, наведеним у статтях 6.7–6.8 Національного стандарту ДСТУ 7514:2014, і нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10 [5].

Перелік показників і нормативів якості питної води базується на принципі неперевищення нормативних величин і значень. Ці показники визначають залежно від джерела водопостачання, вторинного забруднення внаслідок застосування реагентів у процесі водопідготування, оцінювання рівня токсичності води децентралізованого питного водопостачання.

Вимоги щодо якості води охоплюють 82 показники, які поділено на 10 окремих груп: 8 мікробіологічних показників; 1 вірусологічний показник; 2 паразитологічних показники; 1 мікологічний показник; 4 показники рівня токсичності; 2 показники радіаційної безпеки; 4 органолептичних показники; 17 хімічних показників якості, що впливають на органолептичні властивості питної води; 30 токсикологічних показників нешкідливості хімічного складу (з них: 22 неорганічних, 6 органічних компонентів і 2 інтегральних показники); 13 речовин, що утворюються і надходять у питну воду під час водо підготування [2,5].

Щоб перевірити якість питної води в сільській місцевості обрали показник вмісту нітрат-іонів. Нітрати є постійним складником природних вод. Згідно з державними та європейськими стандартами, концентрація нітратів у питній воді не повинна перевищувати: Україна: водопровідна і кринична – $\leq 50,0$ мг/дм³, фасована – ≤ 10 (50) мг/дм³; ЄС: 45 мг/л.

Дослідження були проведені на базі лабораторії кафедри хімії

Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Для перевірки якості питної води в сільській місцевості обрали воду з таких вододжерел на території села Велика Рублівка Полтавського району (проба №1. Свердловина глибиною 18 м, що забезпечує водою Великорублівський ОЗЗСО I-III ступенів; проба №2. Свердловина глибиною 18 м, що забезпечує водою Великорублівський заклад дошкільної освіти «Струмочок»; проба №3. Свердловина глибиною 14 м, розташована на присадибній ділянці сім'ї Матвієнко) та на території села Ковалівка Полтавського району воду відбирали в таких місцях (проба №4. Вода з башти глибиною 80 м, що розташована в центрі села. Башта забезпечує водою лікарню і ЗДО «Зірочка»; проба №5. Башта знаходиться на території Полтавського ліцею імені А.С. Макаренка. Вода, яка знаходиться на глибині 150 м і закачується в башту, що вміщує 27 т води; проба №6. Зразок води з ліцею після очищення фільтром зворотного осмосу.

Згідно ДСТУ 7525:2014 показник нітрат-іонів у воді не повинен перевищувати 50 мг/дм³.

Таблиця 1

Результати аналізу води на вміст нітрат-іонів

№ проби	Місце взяття проби	Оптична густина, Е	Концентрація нітрат-іонів, мг/дм ³
1.	Великорублівський ОЗЗСО I-III ступенів (18 м)	0,063	22,36
2.	Великорублівський ЗДО «Струмочок» (18 м)	0,336	119,24
3.	Свердловина 14 м	0,157	55,72
4.	Ковалівський ЗДО «Зірочка» (80 м)	0,057	20,23
5.	Ліцей до фільтру (150 м)	0,226	80,21
6.	Ліцей після фільтру	0,192	68,14

Після проведених досліджень можна зробити висновок, що вода за вмістом нітратів відповідає вимогам лише у Великорублівському ОЗЗСО і Ковалівському ЗДО. В решти проб води вміст нітрат-іонів значно перевищує норму.

Періодичний аналіз води необхідний не лише для вивчення якості води, а також у наукових цілях і в рамках екологічного моніторингу. Практичне значення отриманих результатів полягає у використанні їх у подальшій роботі головами ОТГ чи керівниками освітніх закладів сіл Ковалівки та Великої Рублівки. Також проведено інформування окремих жителів сіл Великої Рублівки та Ковалівки, для них були надані пропозиції щодо першочергових заходів поліпшення якості питної води щодо пом'якшення води і зниження вмісту нітратів складені на основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Список літератури

1. Директива ради Європейського Союзу 98/83/ЄС від 3 листопада 1998 р. «Про якість води, призначеної для вживання людиною». URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_963 (дата звернення 17.11.2021).
2. Левківський С.С. Рациональне використання і охорона водних ресурсів. Київ : Лебідь, 2006. 33 – 36 с.
3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 22.05.2008 р. № 4004/12. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12> (дата звернення 15.11.2021).
4. Про Концепцію Загальнодержавної цільової соціальної програми «Питна вода України» на 2022-2026 роки : Розпорядження КМУ від 28.04.2021 р. №388-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 15.11.2021).
5. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» : затв. наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010р. №400. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0452-10> (дата звернення 15.11.2021).

ТИЛІГУЛЬСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК: МИНУЛЕ ТА СЬОГОДЕННЯ

Львович Г.С., Коренєва Ж.Б., Богомоллова П.Б.
Одеський державний аграрний університет. м. Одеса
Жунько Є.Д.

Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання,
Еколого-натуралістичний підрозділ, гурток «Біологія тварин з основами
ветеринарної медицини» 10 клас, м. Одеса

Актуальність теми. Природа нашого Одеського регіону, як і вся природа нашої держави неймовірна і мальовнича. І незалежно, що це - гори чи степи, ліси чи болота, моря чи річки, пустеля чи луки – все це багатство нашої держави. Крім, красивої природи, на територіях природно-заповідного фонду мешкають унікальні тварини і рослини, що занесені не тільки до Червоної й Зеленої книг України, а ще й до Європейських червоних списків та охороняються Міжнародними Угодами та Конвенціями.

Ще до початку повномасштабного вторгнення російських окупантів на територію нашої держави ми відвідали Тилігульський регіональний ландшафтний парк і були вражені його красою. Але сьогодні російські загарбники поставили під загрозу існування не тільки Тилігульського регіонального ландшафтного парку, а й інших природно-заповідних територій нашого Південного регіону і всієї України, що залишаються в зоні бойових дій та переживають наслідки та ганебні дії російської окупації.

Тому **метою нашої роботи** є зібрання, аналіз та опис минулого та сьогодення Тилігульського регіонального ландшафтного парку